

מרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים
הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן
אוניברסיטת תל אביב

עמיתיות מיתר
ומקבליות התואר
"דוקטור לפילוסופיה"
לשנת תשפ"ד

מרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים

מרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים אשר נחנך בשלהי תשס"ז מבטא את מחויבות הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן, לקידום התארים המתקדמים בחקר המשפט במטרה להכין את בוגריה לעמדות מנהיגות בתחומי השפיטה, הממשל, הארגונים החברתיים, הכלכלה והפרקטיקה המשפטית.

המרכז מציע מגוון תכניות לימוד לתלמידי מחקר בשלוש מסגרות: לימודים לקראת תואר שני עם תזה; לימודי תואר שלישי ומסלול ישיר לתואר שלישי. תוכנית הלימודים של מרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים כוללת מבחר עשיר של קורסים בעברית ובאנגלית הנלמדים בכיתות קטנות, וכן סדנאות וסמינרים אשר מכשירים מומחים בשדות המשפט השונים. תכנית לימודים זו נבנתה כדי לספק לתלמידי המרכז כלים לקידום המשימה המחקרית שלהם בסביבה העוברת הליכים מתמשכים של התמקצעות וגלובליזציה. כל אלה מועברים על ידי סגל ההוראה המוביל בישראל, שמתוגבר במספר משמעותי של פרופסורים נספחים ופרופסורים אורחים ממיטב האוניברסיטאות בעולם. הקבוצה המחקרית הצעירה והתוססת של המרכז נהנית ממלגות קיום (המותנות בהקדשת זמן מלא למחקר), מסביבת עבודה תומכת הבאה לידי ביטוי בספרייה ברמה בינלאומית ובחדרי עבודה ייעודיים, וכמובן מהנחיה ברמה אקדמית בינלאומית על ידי מיטב החוקרים והמרצים.

כחלק ממסלול ההכשרה לדוקטורט, יכולים המעוניינים לנסוע לסמסטר מחקר באוניברסיטאות עילית כגון אוקספורד, ייל והארורד. השילוב של סמסטר כזה עם תכנית ייעודית ועשירה, במסגרתה נחשפים תלמידי המרכז לעשרות מומחים יידועי שם למשפטים ממיטב בתי-הספר בעולם, הופך את התכנית שמציע המרכז לחלופה אטרקטיבית במיוחד ללימודים מתקדמים בחו"ל. עמיתי מיתר הינה קבוצה נבחרת של תלמידי תואר שני ושלישי מצטיינים במרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים.

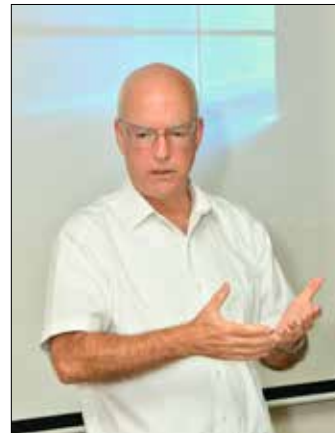

פרופ' אריאל פורת נשיא אוניברסיטת תל אביב

מרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים השפיע בצורה חסרת תקדים על לימודי התואר השני והשלישי במשפטים, באוניברסיטת תל אביב. בתי ספר למשפטים בעולם מבקשים ללמוד מניסיונו. בעקבות הקמת המרכז, מספר תלמידי התואר השלישי גדל באופן דרמטי, ואיכות עבודות המחקר היוצאות ממנו היא מיוחדת במינה. יוזמה משותפת של מר צבי מיתר ושל פרופ' חנוך דגן, בעידודו של עו"ד מאיר לינזו, היא שהניבה את ההצלחה המסחררת הזו. פרופ' רון חריס, הדקאן הקודם של הפקולטה למשפטים, בסיוע נדיב מאד של משפחת מיתר, המשיך בהצלחה רבה בפיתוחו של המרכז ובהבטחת המשכיותו, וכך גם עושה פרופ' ישי בלנק, דקאן הפקולטה למשפטים הנוכחי. מרכז מיתר מביא מידי שנה פרופסורים אורחים ממיטב בתי הספר למשפטים בעולם. אין זה דבר של מה בכך "לגייס" פרופסורים באיכות כזו מכל קצוות תבל. התועלת הצומחת מכך לתלמידי הפקולטה למשפטים הלומדים אצלם היא עצומה, כמו גם לחברי הסגל של הפקולטה אשר משתפים איתם פעולה בדרכים שונות. אין בליבי ספק שהפקולטה למשפטים המצוינת שלנו היתה פחות טובה, אילו לא היה בה את מרכז צבי מיתר.

מרכז מיתר הוא מודל מוצלח במיוחד לפילנתרופיה. על פי מודל זה, פילנתרופיה היא שותפות בין הנדבן לבין המוסד: שניים שחוברים יחדיו על מנת להשיג מטרה משותפת, כאשר כל אחד מן השותפים תורם את חלקו, וכאשר היחסים ביניהם הינם נמשכים ולא חד פעמיים. אוניברסיטת תל אביב גאה מאד בשיתוף הפעולה ארוך השנים, והמוצלח כל כך, בין משפחת מיתר לבין הפקולטה למשפטים. משפחת מיתר הפכה ברבות השנים לשותפה חשובה של אוניברסיטת תל אביב כולה.

פרופ' ישי בלנק

דקאן הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן ומנהל מרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים

פעולתו ושגשוגו של המרכז תלויים בתמיכתם ובמעורבותם הנמשכת של תורמות, תורמים, ידידות וידידים רבים. התרומות הנדיבות, שעליהן אנו מודים מקרב לב, מאפשרות לנו לספק לתלמידות ולתלמידי המרכז סביבה אקדמית מן המעלה הראשונה, שבזכותה הם יכולות ויכולים להצטיין ולהגיע להישגים אקדמיים מסעירים. בזכות התרומות מוענקות מלגות, מוזמנים מרצים אורחים מרחבי העולם, מתקיימים קורסים ייעודיים וסדנאות מחקר של המרכז, נערכים כנסים בינלאומיים ועוד.

השנה העלנו את גובה המלגה שאותה מקבלים מלגאים. המרכז, ואף הארכנו את משכה של המלגה לשלוש וחצי שנים במקרים שונים. זאת, על מנת להתאים עצמנו לשינויים ביוקר המחיה ולספק תמיכה ראויה לתלמידים שמקדישים את זמנם למחקר. אנו מאמינים שפעולות אלה יעזרו לקדם את תהליכי הצמיחה והעשייה של המרכז.

אין צורך לציין עד כמה שהחודשים האחרונים היו קשים עבור כולנו. הטבח הנורא של ה-7.10 והמלחמה שפרצה בעקבותיו גבו ועדיין גובים מכולנו מחירים כבדים. חלק מתלמידי המרכז גויסו לשירות מילואים וכולם הושפעו מהאירועים. אני רוצה להביע את הערכתי העמוקה לתלמידים ולסגל האקדמי והמנהלי על כך שגם בעתות אלה תלמידי ותלמידות המרכז מצליחים להגיע להישגים משמעותיים. בתום שנת הלימודים תשפ"ד יוענק תואר דוקטור לחמישה בוגרי ובוגרות מרכז מיתר. תלמידי מיתר זכו גם השנה לפרסים ולהישגים רבים ובהם מלגת טלי קריצמן, פרס גריבץ, מלגות הצטיינות על פרסום מאמרים, הצטיינות בהוראה ופרסים יוקרתיים נוספים.

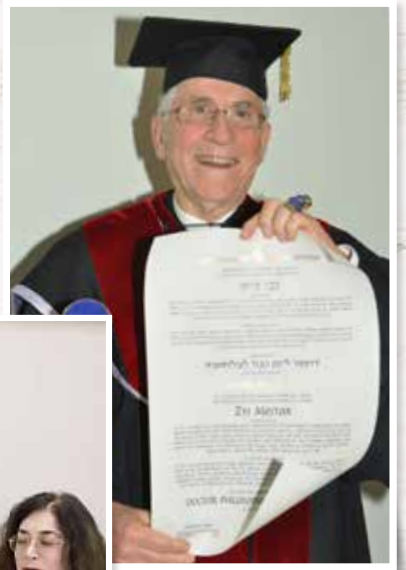
אלו הישגים נפלאים, והם נזקפים בין השאר לזכותם של פרופ' יצחק בנבגי, יו"ר ועדת תלמידי המחקר, ולעבודתם המסורה של חברי הסגל האקדמי והמנהלי בפקולטה, ובמיוחד הצוות המסור והמוכשר של מרכז מיתר - לבנת אשכנזי ואילת אבראל.

מרכז מיתר נמצא בתנופת צמיחה מתמדת, והמוניטין שלו אך הולכים וצומחים. אני גאה ונרגש לקחת חלק בעשייה זו ומאחל לפקולטה ולמשפחת מיתר עוד שנים רבות של סיפוק והגשמת חזונות.

אני שמח להציג בפניכם את עמיתי מיתר ומקבלי התואר 'דוקטור לפילוסופיה' של בוגרי מרכז מיתר ללימודי משפט מתקדמים. כמדי שנה, זהו אחד הטקסים היפים והמרגשים שמתקיימים בפקולטה, והוא מזקק וממחיש את ייעודו של מרכז מיתר: הכשרת חוקרות וחוקרים מעולים העוסקים במחקר משפטי פורץ דרך, המצוי בחוד החנית של המחקר המשפטי.

במשך שנים רבות כיהנתי כחבר ועדת תלמידי מחקר וכן כיושב ראש הוועדה. ראיתי את מרכז מיתר נהגה, מוקם, מתעצב ומתפתח והופך להיות לא רק מודל למרכז ללימודי משפט מתקדמים, אלא גם ללימודים מתקדמים בתחומי ידע אחרים. ועכשיו, כדקאן הפקולטה, אני חש גאווה ושמחה על כך שאני ניצב בראש המרכז. המרכז הפך שם דבר בזירה המקומית והבינלאומית, באקדמיה ומחוצה לה. תודה מיוחדת שמורה מעל הכל לצבי מיתר ז"ל, אשר האמין ברעיון, התגייס להגשמתו, וביחד עם עפרה, דפנה ואביעד ליווה אותנו לאורך כל הדרך. אני אסיר תודה למשפחה שממשיכה להיות מחויבת בצורה יוצאת דופן להצלחתו הנמשכת של המרכז, והיא שתפה מלאה ונלהבת לעשייה במלוא מובן המילה.

מרכז מיתר משמש כחממה לעילית המשפטית של ישראל והוא מהווה מוקד של יצירה מחקרית עשירה של סטודנטים וסטודנטיות המקדישים את כל זמנם למחקר, וזוכים לשם כך למלגת קיום נדיבה מהמרכז. כיום, קרוב לארבעים (!) מבוגרי ובוגרות המרכז משמשים כמרצים וכמרצות באוניברסיטאות ובמכללות בארץ ובחול. אין אוניברסיטה בישראל שבוגרינו אינם נמנים על חברי הסגל בה. השנה אף נקלטה ד"ר יפעת נפתלי בן ציון, בוגרת של מרכז מיתר, כחברת סגל אצלנו בפקולטה - גאווה גדולה ומיוחדת. בין הבוגרות שלנו נמנות שופטים ושופטות, בכירים במוסדות המדינה, בארגונים חברתיים, במשרדי עורכי הדין ובעמדות מפתח במשק. תוצרי המחקרים המבוצעים במרכז הניבו ספרים ומאמרים רבים ובכך הם תורמים תרומה חשובה לחברה ולמשק בישראל, וכמובן גם לספרות המשפטית בישראל ובעולם. בכך אנו מקדמים את התפיסה לפיה מחקר משפטי מעמיק תורם לחברה ולמדינה ומסייע לחולל בה שינויי עומק.

ברכת משפחת מיתר

בוגרים יקרים,

שנת הלימודים תשפ"ד נצבעה לצערנו בצבעי מלחמה, אך אנו שמחים להיווכח שעל אף הקשיים, הצלחתם להשלים את לימודיכם בהצלחה ולהצטרף לנבחרת היוקרתית של בוגרות ובוגרי מרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים, המציין השנה 18 שנה להיווסדו.

בשנים האחרונות ואף בעיצומה של המלחמה שפרצה בל באוקטובר ועדין נמשכת, מערכת המשפט הישראלית מצויה תחת מתקפה חריפה חסרת תקדים. במיוחד היום, עלינו לדאוג להמשך קיומה של מערכת משפט מקצועית, חזקה עצמאית ויציבה במדינת ישראל. בין היתר על ידי חינוך וטיפוח האנשים המנהלים ומקיימים אותה.

בזכות עבודה נמרצת וטובה של דיקני הפקולטה לדורותיהם וסגל הפקולטה שמשקיע בתלמידי המרכז את כל מרצו וזמנו, הפך מיתר לדוגמה ומופת לפקולטות למשפטים מובילות בעולם ועל כך רבה גאוותנו. בוגרי המרכז המשמשים כחוקרים, שופטים, מרצים, עורכי דין ורגולטורים המשפיעים השפעה ממשית על מערכת המשפט והחברה בישראל בראשית המסע, כאשר פנה הדיקן דאז, פרופ' חנוך דגן לאבינו ז"ל, עו"ד צבי מיתר בניסיון לקבל את תמיכתו לחזון הקמת המרכז, לא ניתן היה לשער את מידת ההצלחה שהשקעה זו תניב ואולי אף את חשיבותה. אין ספק שמבין שלל המפעלות שעו"ד צבי מיתר ז"ל זכה ליזום וללוות בחייו, אין אחד שישנה למרכז. הן בשל הצלחתו המוכחת והן בהיותו מראה מגדלת של מי שהיה: איש משפט, ששרת כיו"ר לשכת עורכי הדין במחוז ת"א בין השנים 1983-1995 וכחבר בוועדה למינוי שופטים, שדגל בחינוך ובתמיכה בדור הצעיר. האמין ועשה.

צבי מיתר ז"ל למד משפטים בפקולטה למשפטים של האוניברסיטה העברית בירושלים והקים משרד עורכי דין בשנת 1962 אשר לימים הפך למשרד הגדול והמוביל בישראל כשמו: משרד מיתר.

תודה לשותפנו לדרך התומכים במרכז ובמיוחד למשרדי עורכי הדין בישראל שמכירים בחשיבותו ובאיכות ההשכלה המשפטית שהוא מעניק, לדקאני הפקולטה לדורותיהם ובראשם לדקאן הנוכחי פרופ' ישי בלנק, לחברי הוועד המנהל ובמיוחד לעו"ד מאיר לינזן שמלווה את המרכז עוד טרם הקמתו, להנהלה האקדמית, לוועדת תלמידי מחקר, אנשי הסגל וכמובן לצוות המנהלי הנמרץ של המרכז. כולכם מהווים חלק חשוב בהצלחה.

אנו גאים ששם משפחתנו נישא על מרכז מצוינות כה מפואר.

שלכם,

עפרה, אביעד ודפנה מיתר

מסיימי ומסיימות דוקטורט

חיה גרשוני

הורות של זוגות חרדים עם מוגבלות בצל החוק המדינתי, ההלכה היהודית והנורמות החברתיות בקהילה החרדית

מנחים: פרופ' נטע זיו ופרופ' דפנה הקר

עבודת הדוקטורט של ד"ר חיה גרשוני בהנחייתן של פרופ' דפנה הקר ופרופ' נטע זיו, עוסקת בהורות של זוגות חרדים עם מוגבלות בפריזמת ביקורת משפט ומוגבלות. המחקר בוחן, באמצעות תובנות אמפיריות על ממצאים מן הספרות, כיצד הורות זו מעוצבת בצילן של המערכות הנורמטיביות - ההלכה היהודית, החוק המדינתי והנורמות החברתיות בקהילה החרדית.

המחקר נערך במתודולוגיה איכותנית פוסט סטרוקטורליסטית, באמצעות ראיונות עומק עם הורים עם מוגבלות, בני משפחה, רבנים ובעלי תפקיד בקהילה, לצד גורמים מקצועיים מתחום המשפט, הרווחה, החינוך והבריאות.

מתוך ממצאי המחקר עולה כי קיימים מאפיינים ייחודיים להורים חרדים עם מוגבלות, דוגמת הורות כהגשמת חובה דתית, גישה לתכנון משפחה, דילמות במצוות כיבוד הורים ומקומה של תמיכה קהילתית. זאת לצד מאפיינים שאינם מייחדים הורים חרדים, דוגמת תפקיד מערכות המשפט, הרווחה והבריאות בהנגשת ההורות לצד עיצובה של הורות מתגוננת, ותפקידה העמום של המשפחה המורחבת.

המודל הדיסמורניסטי של דייויס מאפשר להרחיב את נקודת המבט ביחס להורות של אנשים עם מוגבלות בקהילה החרדית. מודל זה רואה את המוגבלות כתופעה אוניברסלית, אינו מקדש את הנורמליות, אלא מזוהה עם תפיסות אידיאליות המאפיינות קבוצות מסורתיות המדגישות את החסר הקיים בכל אדם שממנו נגזרות האחריות החברתית והחובה ההדדית לעזור לזולת ולמלא את רצון הבורא.

חיה גרשוני השלימה את הדוקטורט במרכז מיתר ללימודי משפט תקדמים באוניברסיטת תל אביב במלגת הברונית רוטשילד ובמלגת המל"ג, מחזיקה בתואר שני מחקרי (הצטיינות) באוניברסיטת תל אביב ותואר ראשון ושני (הצטיינות) בקמפוס החרדי בקריה האקדמית אונו. מחזיקה בתעודת הוראה של מרכז בית יעקב.

פרסומיה עוסקים ביחסי הגומלין בין המובלעת החרדית למערכות הסובבות אותה, בין השאר - שיח הזכויות של אנשים עם מוגבלות בחברה החרדית, זכויות לנישואין, הורות, תעסוקה וערכים של אנשים חרדים עם מוגבלות, בריאות בחברה החרדית, לימודי משפט לנשים חרדיות ועוד.

חיה נטלה חלק בקידום חקיקה בתחום המוגבלות והקימה את הפורום למחקר מוגבלות ובריאות בחברה החרדית במרכז ללימודי מוגבלות באוניברסיטה העברית.

הקדוש ברוך הוא טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחברו.
לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר, בשבילי נברא העולם

משנה, סנהדרין ד, ה

ניר בר התאגיד השקוף

מנחים: פרופ' אברהם טבח ופרופ' אהוד קמר

עבודת הדוקטורט של ד"ר בר הביאה לקדמת הבמה תופעה שמתארת כיצד המשפט מתבונן באין ספור זוויות ראייה על פעולות הסוכנים של התאגיד כפעולה אישית שלהם ולא כפעולה בשם התאגיד. על-אף הכתיבה האקדמית הענפה המתארת הטלת אחריות אישית ככלי הרתעתי והתנהגותי, תופעת התאגיד השקוף נוצרה בהעדרה של יד מסדרת ובכך נגרמה פגיעה בעקרון האחריות המוגבלת של בעלי המניות. ד"ר בר מסביר במחקר שיש מגוון של פעולות משפטיות, שאמנם אנשים מבצעים אותן, אך אלו פעולות שנעשות על-ידם בשם ובשביל התאגיד, ושלא היו יכולות לבוא לעולם אלמלא ההתאגדות, אך בכל זאת הדין רודף אישית אחר אותם סוכנים.

במסגרת המחקר נעשה מיפוי של מעל מאתיים חוקים שמטילים אחריות שבעלותה נושאים בעלי המניות באופן ישיר או עקיף. בדרך כלל חוקים אלה אינם מאפשרים לתבוע את מלוא נזקי הפרת החוק מעובדים או מבעלי מניות, כפי שניתן לעשות במקרה של הרמת מסך ההתאגדות, אך תוצאתם מכרסמת בעיקרון האחריות המוגבלת של בעלי המניות. ההצטברות של עשרות חוקים מסוג זה הופכת את הכרסום לתופעה נפוצה.

פרק נוסף במחקר הוקדש לסיבת היווצרותה של תופעה זו בכלים של כלכלה פוליטית, שבו נמצא כי המחוקק נוקט בשיטה של "אוטומציה חקיקתית" המייצרת תת-שדה רחב של ענישה פלילית, מנהלית ואזרחית שנחשף במחקר ושתוצאתו משפיעה על עיקרון האחריות המוגבלת בתאגיד

ד"ר ניר בר השלים את לימודי הדוקטורט במרכז מיתר ללימודי משפט מתקדמים בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב והינו מוסמך במשפטים בהצטיינות מאוניברסיטת תל אביב.

ד"ר בר הינו הבעלים של משרד עורכי-דין העוסק בתחום האזרחי והמסחרי מזה 20 שנים ומכהן בתפקידים מנהליים ושיפוטיים: יו"ר ועדת תעסוקה לפי חוק חיילים משוחררים (החזרה לעבודה) במינוי שר המשפטים ובהתייעצות שר הביטחון, יו"ר ועדת ערר על שירות התעסוקה, יו"ר ועדת ערר על שירותי הרווחה במינוי שר הרווחה ובהתייעצות שר המשפטים וחבר ועדת ההיתרים לפי חוק שירות הציבור (מתנות) במינוי שר המשפטים.

ד"ר בר היה בעבר מרצה למשפטים באוניברסיטת חיפה וכיום מרצה למשפטים בקורסים לעורכי דין ובורר.

אוטומציה חקיקתית יצרה תת-שדה משפטי חדש הפוגע בעקרון האחריות המוגבלת של בעלי המניות, כך שמסך התאגיד הופך שקוף כלפיהם גם מבלי להרימו.

קיארטה גירדנו

Indigenous Peoples and Food Security

מנחה: פרופ' אייל גרוס

Chiaretta Giordano's doctoral dissertation, titled "Food Security of Indigenous Peoples: A Legal Obligation toward a Right to Cultural Traditional Food," and supervised by Professor Aeyal Gross, explores the vital role of cultural traditional food in Indigenous peoples' lives. It highlights the importance of traditional culinary practices in shaping sociocultural identities and the challenges in preserving these traditions within current policies and legislation. The study reveals significant gaps in the International Human Rights frameworks, concerning food and Indigenous rights laws, stressing the need for a recognized right to cultural traditional food to ensure food security.

The research delves into the nutritional and cultural significance of traditional food, presents case studies illustrating the global challenges Indigenous communities face due to modern food systems and regulations, and analyzes international food legislation and its limitations in protecting Indigenous food rights. It also proposes solutions for integrating the right to cultural traditional food within food sovereignty movements.

The dissertation underscores the influence of Eurocentric and neocolonial food systems and the double discrimination faced by Indigenous peoples. It calls for expanding the right to adequate food to include cultural dimensions, advocating for legal recognition and protection of traditional food systems to preserve Indigenous heritage and well-being.

Chiaretta Giordano holds a Ph.D. from Tel Aviv University, focusing on international food law and policy, with a case study on indigenous peoples' food security. She was a visiting scholar at Arizona State University and Harvard Law School. She earned her law degree at the University of Turin.

Giordano has received multiple awards, including the Tel Aviv Center for Combating Pandemics scholarship. She was a researcher for the Milan Urban Food Policy Pact, in partnership with the FAO, and is a committee member of the Association of Italian Scholars and Scientists in Israel. Giordano has published key articles on food security and legal obligations.

Food for us comes from our relatives, whether they have wings or fins or roots. That is how we consider food. Food has a culture. It has a history

by Winona LaDuke

סמיר סטל אי ודאות וסיכונים פיננסיים בראי הרגולציה והמשפט הפרטי

מנחה: פרופ' רועי קרייטנר

החברה המודרנית מושפעת בעשורים האחרונים מעלייה מואצת בפעילות הסקטור הפיננסי ומתהליך מתמשך של שליטת המגזר הפיננסי בכלכלה הריאלית. התקופה בין השפל הגדול לבין המיתון הגדול (1930-2007) לא הייתה חסונה ממשברים פיננסיים מחזוריים, אולם זכתה לכינוי המרגיע, "התקופה השקטה" (Quiet Period). רוב המחקרים האקדמיים בתקופה זו ולאחריה, התרכזו בהיבט ספציפי של המערכת הפיננסית ולא עסקו באופן הוליסטי במגוון הדילמות כדי לבנות אסטרטגיה רגולטורית מתוך ראייה מתכללת, הכוללת יכולת הבחנה בין מצבי סיכון לבין מצבי אי ודאות, בין פעילות מותרת ולגיטימית לבין פעילות אסורה ובעלת השלכות סיסטמיות שליליות וכן בין פעילות הוגנת לבין פעילות לא מוסרית.

המחקר חושף את החולשות של הרגולציה הפיננסית, שמכוונת יתר על המידה לשאלת מניעת משברים ולכן מתקשה לבנות מערך שיקדם את המטרות המגוונות של מערכת פיננסית ראויה, ומתמקד באיתור נקודות שווי משקל יציבות ההכרחיות לחוסנה והגינותה. במחקרי טענתי כי נדרש לבצע שינויים מהותיים במערכת הפיננסית, הקשורים לצמצום היקפה ומורכבותה, כדי לתמוך בקידום הכלכלה הריאלית ותמיכה בצמיחה אינקלוסיבית.

שאלת המחקר נבדקה משתי פרספקטיבות. האחת רגולטורית, הבוחנת אופן עיצוב כללים משפטיים הראויים להיכלל בתיק רגולטורי אופטימלי, כדי לאזן בין מטרות הרגולציה הפיננסית (יציבות, הוגנות ושוויון). השנייה משפטית, הבוחנת אופן ניצול הפוטנציאל הפלורליסטי של המשפט הפרטי המסורתי המבוסס על תיאוריות מוניסטיות, לקידום מטרות הרגולציה הפיננסית. לפיכך, ראוי לעדכן את תפיסת הסיכונים הפיננסיים, ולבצע שינוי בהגדרת סל המטרות הרגולטורי ממבנה היררכי למבנה אופקי דינאמי.

סמיר סטל השלים את לימודי הדוקטורט במרכז מיתר ללימודי משפט מתקדמים בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב. עבודות הדוקטורט והתיזה נערכו תחת הנחיית פרופ' רועי קרייטנר. סמיר קיבל תארי מוסמך מאוניברסיטת תל אביב בתחום משפטים (LLM בהצטיינות), מנהל עסקים (MBA), מדיניות ציבורית (MA) וכן משפטים לכלכלנים מאוניברסיטת בר-אילן. תארי בוגר היו בתחומים כלכלה ומתמטיקה (אוניברסיטת ת"א) ומשפטים (מכללת נתניה).

במשך מעל שני עשורים עסק סמיר בתחום ניהול סיכונים פיננסיים, ניהול השקעות ותמחור נכסים מורכבים בגופים פיננסיים מוסדיים. בעשור וחצי האחרונים, סמיר עובד בחטיבת הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל באגף הביקורת, במהלכם כתב דוחות ביקורת וניירות עמדה בתחום הרגולציה של סיכונים פיננסיים, והשתתף בהשתלמויות וכנסים שנערכו ע"י גופי רגולציה בינלאומיים בארה"ב ובאירופה.

Structural injustice occurs as a consequence of many individuals and institutions acting to pursue their particular goals and interests, for the most part within the limits of accepted rules and norms

Young, I. M. (2008). Structural injustice and the politics of difference.

אור כהן ששון

The Patent System as a Medium: A Communication Paradigm of the Patent System

מנחה: פרופ' מיכאל בירנהק

עבודת הדוקטורט של ד"ר כהן-ששון עוסקת בפטנטים. המחקר בוחן את מערכת הפטנטים מזווית ייחודית: מערכת הפטנטים כמערכת מידע ותקשורת. באופן מסורתי, פטנטים נתפסים כזכויות כלכליות גרידא, שמטרתן לעודד חדשנות על דרך של תמריץ כספי. בעבודה, אור טוען וממחיש שמערכת הפטנטים המודרנית ממלאת תפקיד נוסף ואחר - היא משמשת כמדיום תקשורתי ייחודי להעברת מסרים בין גורמים שונים, למשל ממציאים, מדענים, צרכנים, גופים מסחריים ומנהליים, ואף מדינות. המחקר משלב ניתוח משפטי עם גישות מתחום לימודי המידע והתקשורת, ומציג אפיון חדש ורב-מימדי של מערכת הפטנטים.

תרומתה המרכזית של עבודת הדוקטורט באה לידי ביטוי בשני אופנים: תיאורי ונורמטיבי. בהיבט התיאורי, המחקר מציע את "מודל הרשת" למערכת הפטנטים כמדיום, שמהווה כלי להבנה של המרחב הפטנטי ומסביר תופעות שונות בזירה זו, שחלקן נחזות כמשונות או בלתי הגיוניות בהיעדר מודל הרשת. בהיבט הנורמטיבי, המחקר ממחיש, דרך מספר מקרי מבחן, כיצד התפישה התקשורתית של מערכת הפטנטים משרתת מטרות חברתיות בשני מישורים-האחד הוא המישור הצר והספציפי של מטרות דיני הפטנטים, והשני הוא היבט רחב הרבה יותר, שנוגע לחיזוק האופי הדמוקרטי של מערכת הפטנטים כתשתית בחברה המודרנית.

הפרדיגמה המוצעת שונה מאד מזו שעליה מקובל לחשוב ולכתוב; מערכת פטנטים תקשורתית לוקחת חלק פעיל ומתווכח יותר לא רק במסגרות משפטיות, ומעורבת בתהליכים חברתיים מגוונים. יתרה מכך, מודל הרשת שמציע ד"ר כהן-ששון הוא כלי מחקרי בפני עצמו, שעשוי לשמש חוקרים אחרים בתחום הפטנטים.

ד"ר אור כהן-ששון הוא בעל רקע אקדמי עשיר; מלבד השכלתו בתחום המשפט (LL.B., LL.M., Ph.D.), אור השלים בהצטיינות תואר בוגר ביולוגיה (B.Sc.) וכן תואר בוגר במדעי המחשב (B.Sc.) כחוקר, עבודותיו מתמקדות בממשק של משפט וטכנולוגיה, בדגש על סוגיות של קניין רוחני, חדשנות, ומשפט חישובי (Computational Law). מאמרים פרי עטו פורסמו בכתבי עת אקדמיים מובילים, ביניהם, Science, T101, Arizona State Law Journal, EMBO.

בהיותו עמית מיתר, ד"ר כהן-ששון חיבר שתי עבודות מחקר (שקילת-תזה ודוקטורט) שחיבורים על בסיסם זיכו אותו בפרס החוקר הצעיר מטעם ארגון ATRIP, האגודה הגדולה והוותיקה בעולם לחוקרים בתחום הקניין הרוחני (מקום ראשון, 2018; מקום שני 2022).

כיום, ד"ר כהן-ששון הוא ראש המעבדה למשפט ובינה מלאכותית (Miami Law & AI Lab) בבית הספר למשפטים באוניברסיטת מיאמי. במסגרת תפקידו, נוסף על מחקר בתחום המשפט והבינה המלאכותית, אור עומד בראש צוות בין-תחומי לפיתוח כלים חישוביים למחקר והוראה בשדה המשפטי.

Environments are not passive wrappings, but are, rather, active processes which are invisible. The ground rules, pervasive structure, and overall patterns of environments elude easy perception.

Page 69, at Marshall McLuhan & Quentin Fiore, The Medium is the Message (1967)

עמיתות ועמיתי מיתר
תואר שלישי

מירי שרון

הטמעת דיני זכויות האדם הבינלאומיים במשפט הפלילי המדינתי ותפקידם של סניגורים

מנחים: פרופ' יואב ספיר וד"ר נטלי דודזון

מחקרה של מירי עוסק באימוץ סטנדרטים בינלאומיים במערכות המשפט הפלילי המקומיות, ובתפקידם של סניגורים כסוכני רפורמה. היא מבקשת לחקור את הערוצים השונים שבאמצעותם סטנדרטים לא מחייבים של זכויות אדם מאומצים ומשולבים במערכות המשפט הפלילי המקומי, ולבחון את תפקידיהם של גורמים שונים בקידום אינטגרציה כזו, כולל אינטראקציה בין מערכות משפטיות שונות וגורמים בינלאומיים שונים. מערכות המשפט הפלילי ברוב העולם לא מצליחות לקיים הליך הוגן המכבד באופן מלא את זכויות האדם של החשודים, הנאשמים והאסירים. מערכת המשפט הפלילי היא מוסד שבאמצעותו הממשלה מפעילה את כוחה כלפי יחידים. פער כוח זה מאפשר ניצול לרעה של כוח בכל שלב בתהליך ומביא להפרת זכויות. בתגובה לסיכון זה פותחו בתחום דיני זכויות האדם סטנדרטים ספציפיים המיועדים להסדיר את התנהלותם של גורמי משפט פלילי ולקבוע ערבויות פרוצדורליות בכל שלבי התהליך. עם זאת, נראה כי אימוץ הסטנדרטים הללו לא הביא לשינוי/שיפור המיחול בפועל. מטרת המחקר היא לחקור את תהליך הפנמת זכויות האדם במערכת המשפט הפלילי, להסיק מדוע לא הייתה לו ההשפעה הרצויה, ולבחון האם ניתן להשיגו על ידי אימוץ אסטרטגיות חדשות. אסטרטגיה אחת כזו היא לראות בסניגורים סוכני שינוי פוטנציאליים, ולבחון את התנאים בהם הם עוסקים בפועל בקידום אימוץ זכויות אדם על ידי מערכת המשפט המקומית.

מירי שרון סיימה תואר ראשון במשפטים ויחסים בינלאומיים באוניברסיטה העברית, ותואר שני במשפט בינלאומי ציבורי (בהצטיינות) באוניברסיטת ליידן בהולנד. ב-2001 הצטרפה למחלקה להסכמים בינלאומיים וליטיגציה בינלאומית במשרד המשפטים. בשנת 2006 הצטרפה למזכירות האו"ם לאחר שעברה בהצלחה את בחינות הקבלה בתחום המשפט הבינלאומי (NCRE) ועבדה במשרד האו"ם לסמים ופשיעה (UNODC) בווינה, על יישום אמנת הפשע המאורגן ואמנות הסמים הבינלאומיות; וכן על פיתוח ויישום סטנדרטים נורמות במניעת פשיעה ומשפט פלילי, תוך יישום זכויות אדם במערכת המשפט הפלילי. ב-2016 היא החלה לעבוד כמומחית עצמאית וכתבה מספר פרסומים עבור ארגונים כמו האו"ם והאיחוד האירופי; ערכה מחקר משפטי, פיתחה תוכניות עבודה לפרויקטים, והשתתפה בהערכת פרויקטים.

While human rights studies rarely focus on human rights in the criminal justice system, research on effective criminal justice reform seldom refers to applicable human rights standards.

Considering that legal aid providers are already actively involved in reforming the criminal justice system, the current research argues that this makes them potential channels for domesticating international human rights standards

גל רוזליו

השפעות הביקורת השיפוטית על הליך החקיקה בישראל

מנחה: ד"ר נטלי דודזון

עובדת המחקר של גל, תחת הנחייתה של ד"ר נטלי דודזון, תבקש לבחון כיצד שחקנים מרכזיים בהליך החקיקה בכנסת מפרשים את הביקורת השיפוטית הפרוצדורלית העוסקת בבקרה על היבטים הליכיים במסגרת הליכי חקיקה וכיצד שחקנים אלו מפרשים את "נוכחות" הביקורת השיפוטית ו"משתמשים" בה.

המחקר מציע לבחון, באופן אמפירי-איכותני, כיצד השחקנים המרכזיים אשר לוקחים חלק בהליכי החקיקה, כגון: חברי הכנסת, הייעוץ המשפטי, שדלנים וכיו"ב מתרגמים את פסיקות בית המשפט העליון העוסקות בסוגיות הליכיות; וכיצד פסיקות אלו משפיעות בתורן על מעד התגובות ההתנהגויות של שחקנים אלו. לאור זאת, המחקר יבחן את מידת "תודעתם" של שחקני חקיקה אלו לביקורת השיפוטית הפרוצדורלית ולמשמעותה, וכן יבקש לנתח כיצד לאור מידת "מודעות" זו שחקני החקיקה מבצעים "שימוש" בביקורת במסגרת ההליך. יתרה מזאת, המחקר שבו יעשה שימוש במספר כלים אמפיריים כגון: ראיונות עומק, ניתוח פרוטוקולים, סקירת עיתונות וכיו"ב, נועד לזהות כיצד מערכת היחסים שבין הגוף המְבַקֵר (בית המשפט) והגוף המְבֻקֵר (המחוקק) באה לידי ביטוי בהליכי החקיקה. המחקר מבקש להתחקות אחר אופן תפיסת הביקורת השיפוטית הפרוצדורלית על-ידי שחקני החקיקה ולבחון כיצד ואם שחקנים אלו מגיבים ומשנים את התנהגותם או תפיסתם במסגרת ההליך. בחינה כזו תעשה בניסיון לאתר את "מודעות" שחקני החקיקה לביקורת הפרוצדורלית ולבחון את דרך "השימוש" שעשו בה שחקנים אלו כחלק מתפיסה שנועדה לקדם הליכי חקיקה טובים ואיכותיים יותר.

גל הוא תלמיד לתואר שלישי במרכז צבי מיתר ללימוד משפט מתקדמים בפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל אביב. גל בוגר תואר ראשון במשפטים (LL.B) בהצטיינות ותואר ראשון בממשל, דיפלומטיה ואסטרטגיה (B.A) מאוניברסיטת רייכמן; וכן בוגר תואר שני מחקרי משפטים (LL.M) בהצטיינות יתרה מאוניברסיטת רייכמן. עבודת התיזה של גל עסקה בהטמעה של מנגנון לביקורת אפריורית על הליך החקיקה ונכתבה בהנחיית פרופ' אדם שנער. בתואר השני זכה גל במלגת הצטיינות מטעם בית הספר למשפטים. במהלך לימודי התואר הראשון והשני שימש גל כעוזר מחקר וכעוזר הוראה בקורסים שונים באוניברסיטת רייכמן. במהלך התואר הראשון זכה במקום הראשון בתחרות הסמינר המצטיין של בית הספר למשפטים באוניברסיטת רייכמן.

Laws are like sausages, it is better not to see them being made

Otto von Bismarck

רואן חלבי עבירת יידוי האבנים במשפט הישראלי- מבט ביקורתי

מנחות: פרופ' טליה פישר ופרופ' תמר קריכלי כץ

בעבודת הדוקטורט שלה, רואן מעמידה את עבירת יידוי האבנים במשפט הישראלי תחת זכוכית מגדלת ובוחנת את מאפייניה הייחודיים של העבירה. עבירת יידוי האבנים במשפט הישראלי נולדה על רקע התפשטות התופעה בעיקר על ידי פלסטינים לעבר אזרחים ישראלים. המחקר מצביע על כך שהעבירה, המנוסחת בהגדרתה הפורמלית לכאורה באופן ניטרלי, מיועדת בפועל להחלה על מעשים בעלי מניע לאומני-פוליטי בלבד, ובכך פוגעת בעקרון השוויון והחוקיות. המחקר דן גם בהיבטים נלווים כמו שלילת זכויות סוציאליות מהורי קטינים מידי אבנים והעמדה לדין של נוכחים לצד המיידה, ומבקש להוכיח את טענותיו באמצעות מחקר אמפירי ותאורטי. בנוסף, הוא עוסק בתופעת האכיפה הבררנית, בעקרונות השוויון בפני החוק, ובהרחבת האחריות הפלילית וענישה מחמירה, תוך שימוש בתיאוריות משפטיות וסוציולוגיות כמו פאניקה מוסרית ומשפט האויב.

עו"ד רואן חלבי היא תלמידת מחקר לתואר שלישי במרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים באוניברסיטת תל אביב, ובוגרת תואר ראשון במשפטים מהאוניברסיטה העברית (2020), וכן תואר מוסמך מחקרי (התמחות במשפט הפלילי) גם כן מהאוניברסיטה העברית (2022). במסגרת לימודיה, רואן עבדה כמתרגלת וכעוזרת הוראה בקורסים בתחום הפלילי: סדר דין פלילי ודיני ראיות; השתתפה בקליניקה לחפות מפשע, וריכזה מספר פרויקטים ביניהם פרויקט "מבואות משפט" ו-"מרכז ברירה". כעורכת דין, רואן עבדה כפרקליטה בפרקליטות הפלילית במחוז חיפה כשלוש שנים, במסגרת עבודתה טיפלה, בין השאר, בתיקי פשיעה חמורה. עבודתה כפרקליטה כללה הגשות כתבי אישום, ליווי חקירות משטרתיות, הופעות בבתי משפט ועוד.

ומה נשתנה לחימת המדינה מלחימת אויביה, שזו נלחמת תוך כדי שמירת החוק,
ואלה נלחמים תוך כדי הפרת החוק
כבוד השופט חיים כהן ז"ל

דן לרגמן

Contesting the Privity of Contracts

מנחה: פרופ' חנוך דגן

במחקרו, המתבצע בהנחייתו של פרופ' חנוך דגן, מבקש דן לנסח מודל שיעניק לצדדים שלישיים זכות עמידה תחת דיני החוזים. לטענת דן, תיאוריות מובילות שרואות באוטונומיה וחירות כתכלית האולטימטיבית של דיני החוזים מציבות במוקדן את הצדדים לחוזה ומדירות צדדים שלישיים אל מחוץ למערכת היחסים החוזית. עמדה זאת מעוררת קושי נוכח מקרים בהם לחוזים השפעה מכוננת על הזכויות והאוטונומיה של צדדים שלישיים ומקרים בהם חוזים שוללים או פוגעים בצורה משמעותית באוטונומיה של צדדים שלישיים. בפרויקט הדוקטורט מבקש דן להציע מסגרת שתאפשר לתיאוריות אלו לאפשר זכות עמידה לצדדים שלישיים באופן שמתיישב עם ערכי האוטונומיה והחירות. לפי המודל שמציע דן, במקרים בהם חוזים משפיעים בצורה ישירה וניכרת על קבוצה מוגדרת של צדדים שלישיים, ובהם לצדדים שלישיים אין אפשרות סבירה להתמודד עם אותה השפעה בעצמם, יש לאפשר לצדדים שלישיים זכות עמידה תחת דיני החוזים. את המודל מבסס דן על דוקטרינת העברות מרמה (fraudulent transfers) בדיני חדלות הפירעון האמריקניים, אשר מגלמים, לשיטתו, היגיון פנימי לדיני החוזים ומהווים דוגמא מוצלחת למודל זה.

דן לרגמן הוא תלמיד דוקטורט במרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים. במקביל ללימודי הדוקטורט, דן מלמד את הקורסים "חוזים - סוגיות מתקדמות" ו-"ניתוח הטקסט המשפטי", וכן משמש כעורך האחראי של כתב העת Theoretical Inquiries in Law. דן הוא בוגר תואר ראשון במשפטים ובפילוסופיה (בהצטיינות יתרה), וכן מוסמך תואר שני מחקרי (בהצטיינות יתרה), מאוניברסיטת תל אביב. במהלך לימודיו, עבד דן כעוזר מחקר וכן שימש כעוזר הוראה בקורסים משפט מנהלי, דיני חוזים, דיני קניין, וחקיקה ורגולציה. כסטודנט לתואר הראשון, שימש דן כעורך סטודנט בכרך בנושא רגולציה בסדרת "משפט, חברה ותרבות", ואף פרסם במסגרתו מאמר שצוטט בפסיקת בית המשפט העליון.

... is the world of contract a world of discrete transactions so defined? Or is it a world of relation, an ongoing dynamic state, no segment of which – past, present or future – can sensibly be viewed independently from other segments?

Ian R. MacNeil, The Many Futures of Contracts, 47 S. Cal. L. Rev. 691 (1974)

חופית וסרמן רוזן

דרוש הסבר לזכות ל"הסברתיות": כיצד הזכות המשפטית ל"הסברתיות" נוצרה, עוצבה ומאותגרת על ידי הפיתוח וההטמעה של טכנולוגיית בינה מלאכותית?

מנחים: פרופ' ניבה אלקין-קורן ופרופ' רן גלעד-בכרך

את עבודת המחקר שלה כותבת חופית בהנחיה משותפת של פרופ' ניבה אלקין-קורן מהפקולטה למשפטים ופרופ' רן גלעד-בכרך מהפקולטה להנדסה. תחום המחקר שלה הינו רגולציה ואתיקה של בינה מלאכותית, בדגש על הזכות להסברתיות של החלטות הנערכות באמצעות מערכות בינה מלאכותית. המחקר הינו מולטידיסיפלינרי וממוקם בצומת שבין משפט לבין טכנולוגיה. כחלק מהמחקר מושם הדגש על משמעותו של המושג "הסבר" בעולם המשפט ומהן תכליותיו. המחקר מתבונן בצורה ביקורתית על יכולתן של הפרקטיקות הטכנולוגיות לייצור הסברים בתחום למידת המכונה (XAI) לממש תכליות אלו. מהפער המתגלה בין כוונת הרגולטורים לבין יכולת המימוש הלכה למעשה של תכליות אלו נגזרת קריאה לאימוץ מושכל של הזכות להסברתיות. המחקר מדגיש את הצורך לאבחן בצורה יותר מדויקת היכן רצוי לשאוף לקיומה של זכות זו והיכן היא עלולה להביא ליותר נזק מתועלת ומקדם יצירת אמות מידה להסברתיות של החלטות מכונה.

לאחרונה פרסמה חופית מאמר בכתב העת הבינלאומי Cardozo arts & Entertainment Law Journal ("AELJ") ובכתב העת משפט, חברה ותרבות.

חופית וסרמן רוזן היא תלמידת מחקר לתואר שלישי במרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים, אוניברסיטת תל אביב. חופית בעלת תואר ראשון ושני (שניהם בהצטיינות) מאוניברסיטת תל אביב.

לצד עבודת המחקר שלה, חופית הינה עמיתת מחקר במרכז הנשיא מאיר שמגר למשפט דיגיטלי וחדשנות באוניברסיטת ת"א. כבעלת רישיון עריכת דין בישראל, היא מייצגת כעורכת דין בכל הקשור לרגולציה ולאתיקה של בינה מלאכותית.

חופית מרצה ומלמדת קורסים בתחום של Responsible AI ומחזיקה בתפקיד ייעוצי בתאגיד הייטק גלובלי.

הדיסוננס המובנה בין קבלת החלטות אנושית לקבלת החלטות באמצעות (או בשילוב) מכונה יוצר קושי במימוש זכות אתית ("הסברתיות") באמצעים טכנולוגיים (XAI), במקום בו יש לקיים חובה משפטית (חובת הנמקה)

אלון חספר

גישה אוניברסלית לאינטרנט בישראל? תשתית בין לאום, שוק וחומר

(יחד עם חמד סואעד)

מנחה: פרופ' רועי קרייטנר

המאמר מבקש להסביר את הפער בין המחוייבות הלכאורית של ישראל לגישה אוניברסלית לאינטרנט לבין פערי החיבור המשמעותיים בין יהודים לפלסטינים אזרחי ישראל.

המאמר מסביר את היווצרותו של אי-שוויון זה כחלק מתהליך התעצבות של דמיון חברתי-טכנולוגי של תשתית האינטרנט בישראל, המקבע את הפער על אף תמורות במדיניות הרגולטורית והמחוייבות המוצהרת ליחס שוו. המאמר סורק וממפה אינטראקציות הדדיות בין הטכנולוגיה לבין העקרונות החברתיים שמלווים את הסדרת תשתיות האינטרנט, אשר הובילו להתעצבותה של הרגולציה כפי שהיא כיום. בצד זאת, המאמר מציג כמה אסטרטגיות שפלסטינים אזרחי ישראל נוקטים לשינוי המצב באמצעות היטמעות, קואופטציה והתנגדות.

אלון הוא תלמיד מרכז צבי מיתר ללימודים מתקדמים, עמית תכנית עזריאלי ועמית מרכז הנשיא מאיר שמגר למשפט דיגיטלי וחדשנות באוניברסיטת תל אביב.

עבודת הדוקטורט שלו עוסקת באופנים שבהם מומשגות תשתיות במשפט האמריקאי. באמצעות מחקר היסטורי בנוגע לאסדרת פעילות רכבות במאה ה-19, העבודה מפתחת מודל תיאורטי הרלוונטי לדיון בתשתיות בימנו אנו, לרבות תשתיות דיגיטליות. בנוסף, אלון פרסם מאמרים בעברית ובאנגלית בנושאי רגולציה, ההרכב החברתי והכלכלי של הרשות השופטת, פרשנות חוקתית ועוד.

33

אנחנו מבקשים לבחון למה גם כשיש רצון טוב לתיקון אי שוויון, המצב רק מחמיר

99

שלי פסטרנק בעקבות המשפט של העצמי

מנחים: פרופ' רועי קרייטנר ופרופ' אניטה ל. אלן

שלי פסטרנק היא תלמידת מחקר במרכז מיתר לתואר שלישי במשפטים. לשלי תואר ראשון במשפטים ובמדע המדינה, ותואר שני במשפטים, כולם מאוניברסיטת תל אביב. עבודת התזה שכתבה בהנחיית פרופ' איל בנבנישתי, בחנה את התופעה של המרוץ לאדמות במאה ה-21, וביקשה להתמודד עם מושג ריבונות המדינה העומד בבסיסה. כותרת העבודה: *Is Sovereignty Magical? The Death and Resurrection of State Sovereignty in 21st Century Land Rush*

במפגש עם אנשים אחרים, אנחנו בדרך-כלל מקבלים כמובן מאליו את האופן שבו הם מציגים את עצמם בפנינו. יש מי שמנצלים זאת, ומעמידים פנים. הם רמאים. מחקר זה, לעומת זאת, מתמקד במי שנתפסים בתור מתחזים, על אף שהם אינם מעמידים פנים, ובשאלה: הכיזד זה הצגה כנה של בני-אדם את עצמם, מובנת על-ידי אחרים בתור הוואה?

מטרת המחקר היא לעמוד על האופן שבו המשפט תופס הגדרה עצמית של פרטים בחברה, באמצעות בחינת ביטויים ויצוגים של זהות. המחקר בוחן שלושה סוגי מקרים בהם הסביבה מאתגרת את ההגדרה העצמית של הפרט. סוג אחד של מקרים ניתן לאתר בעולם האמנות, כאשר אמנים מפרסמים את יצירתם תחת "שם בדוי", כלומר כאשר זהות האמן היא חלק מיצירת האמנות עצמה. בחינת אופני ההתמודדות של המשפט, הנטוע במציאות, עם עולם הדמיון האמנותי של מקרים אלה, תוביל לבחינה מעמיקה של הניצב מאחורי השם הבדוי, ולזיהוי הסוג השני. סוג מקרים זה מתגלה כאשר עולות תהיות בנוגע לשמו של הפרט, המין, המגדר או הגזע והמוצא האתני שלו. מאפיינים אלה שהמשפט אך מתעד וברגיל נתפסים טבעיים, יתגלו בתור תוצר הכרעות משפטיות, חברתיות ופוליטיות. סוג שלישי של מקרים מתעורר במרחב האינטרנטי, כאשר לכל אחד ואחת האפשרות לבחור את הזהות הדיגיטלית שלהם, כמו גם הזכות להישכח.

Onto the world's stage go I, as befits, masked.

René Descartes

חני בן ישראל עבודה לא חופשית ואסדרתה בפלשתינה- ישראל, 1920-1991

מנחה: פרופ' הילה שמיר

מחקר הדוקטורט של חני משרטט היסטוריה נשכחת של עבודה לא חופשית (לרבות עבודת כפיה) ושל אסדרתה בפלשתינה המנדטורית ובישראל. הוא חושף דפוסים של המשכיות וקשרי גומלין בין תצורות של עבודה לא חופשית כפי שנחוו בידי עובדים ערבים-פלסטינים, לפני ואחרי הקמת המדינה; בידי מהגרים יהודים, בעיקר ממוצא מזרחי, בשנים הראשונות שלאחר הקמת המדינה; בידי עובדים פלסטינים מהשטחים הכבושים לאחר כיבוש הגדה המערבית ורצועת עזה ב-1967, ולבסוף - בידי מהגרי עבודה בתכניות הגירת עבודה זמנית.

על-פי המסגרת ההסברית המפותחת במחקר, תצורות של עבודה לא חופשית בפלשתינה-ישראל עוצבו באופן היסטורי על יסוד שני אדנים עיקריים: הראשון הוא מורשות, סל כלים ותשתית משפטית קולוניאלית-בריטית. השני הוא הפרקטיקות והתשתית המוסדית ששימשו לקידום מאבקה המכוונים של הציונות הסוציאליסטית על 'עבודה עברית' ו'עבודה מאורגנת', ובפרט הפרשנות המהותית והמוסדית שמאבקים אלו קיבלו במעבר למדינה. בתקופות מאוחרות יותר, תצורות של עבודה לא חופשית הוסיפו להתפתח כחלק מהכלכלה הפוליטית של הכיבוש ועיצבו את התשתית והפרקטיקות של משטרי הגירת עבודה זמנית.

תצורות של עבודה לא חופשית ועבודת כפיה אינן חלק מההיסטוריוגרפיה של שוק העבודה או של משפט העבודה בישראל. הן אף אינן חלק מההיסטוריוגרפיה של המנדט הבריטי בפלשתינה. עבודת הדוקטורט של חני, המבוססת על מחקר ארכיוני נרחב, מספרת מזווית חדשה ובלתי מוכרת את סיפורו של שוק העבודה ושל משפט העבודה בפלשתינה-ישראל.

לחני תואר ראשון במשפטים מהאוניברסיטה העברית (2005LLB) ותואר שני במשפטים בהצטיינות (James Kent scholar) מאוניברסיטת קולומביה, ניו יורק (LLM, 2008), בה למדה כעמיתת זכויות אדם. חני התמחתה בלשכת השופט אדמונד לוי בבית המשפט העליון, ועסקה במשך קרוב לעשור בעריכת דין לקידום זכויות עובדים ומהגרים כעורכת דין בעמותת קו לעובד. לצד כתיבת הדוקטורט חני מלמדת דיני הגירה בפקולטה וכן מנחה את תכנית "מסעות דעת" - תכנית לטיפוח מנהיגות אינטלקטואלית צעירה המשותפת לנציבות לשוויון, מגוון וקהילה באוניברסיטה ולמכון ון ליר.

Consent, coercion and exploitation are contested concepts, and an historical approach enables us to identify the contours of the contestation at particular times and places.

Judy Fudge, (Re) Conceptualising Unfree Labour: Local Labour Control Regimes and Constraints on Workers' Freedoms, Global Labour Journal 10.2 108, 114 (2019).

עמיתות ועמיתי מיתר
תואר שני

נעה מתנה יחסו של בית המשפט בישראל לבוררות - בין "שוקי" ל"קהילתי"

מנחה: פרופ' טליה פישר

נועה היא תלמידת מחקר לתואר שני במרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים וכותבת עבודת תזה בהנחיית פרופ' טליה פישר. לימודיה של נועה לתואר השני המחקרי הם במסלול ישיר במסגרת התכנית הבין-תחומית למצטיינים ע"ש עדי לאוטמן באוניברסיטת תל אביב, ונעשים במקביל להשלמת תואר ראשון בכקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב.

עבודת המחקר מבקשת לבחון את יחסם של בתי המשפט בישראל לפסקי בוררות, תוך התמקדות באבחנות אפשריות בין טיפוסים שונים של הליכים. בפרט, נבחנת השאלה האם ניתן לזהות הבחנה בין יחסו של בית המשפט לפסקי בוררות הכפופים ללוגיקה "שוקית" לבין יחסו לפסקי בוררות הכפופים ללוגיקה "קהילתית". זאת, כפי שמתבטא בעיקר בערכאת הבוררות בה ניתן הפסק ועל אף שחוק הבוררות הישראלי אינו כולל הבחנה מעין זו. המחקר מתבסס על ההנחה לפיה ישנם הבדלים מהותיים בין הגיונות המודלים השונים של הפרטת ההכרעה השיפוטית. בהתאם, המודלים נבדלים ביניהם גם בהשלכותיהם על המציאות, ובפרט במוטיבציה של הצדדים בבחירת הערכאה המומחיות בהכרעה, במודל "קהילתי" ההפרטה מהווה מטרה בפני עצמה כחלק ממימוש אידאולוגיות ושימור קודים קהילתיים ותרבותיים. עיקר המחקר נעשה על ידי ניתוח כמותני ואיכותני של פסיקה הנוגעת לפסקי בוררות, ונועד לשפוך אור על תפיסת הבוררות בישראל כמו גם על היבטים שונים של התיאוריה ביחס להפרטה המשתקפים בבחינתה האמפירית.

"בהכרת החוק - ועל אחת כמה וכמה בחיים לאור החוק - אי-אפשר להצטמצם רק להכרת הממד האובייקטיבי של התיקוף; יש צורך גם בהכרת המחויבויות המצמיחות פרשנויות

רוברט קאבר, בתרגומו של אביעד שטיר

חיים דינו

AI Alignment כגישת אסדרה לשימוש המגזר הפיננסי בבניה מלאכותית יוצרת

מנחים: פרופ' אסף חמדני ופרופ' ניבה אלקין - קורן

מהפכת הבינה המלאכותית, שזוכה בשנה האחרונה להד ציבורי עצום, הביאה עימה חידושים טכנולוגיים רבים. יתכן שהחשובה שבהם היא ההתקדמות שנרשמה בתת התחום - בינה מלאכותית גנרטיבית יוצרת (Generative AI) כמו בסקטורים אחרים, גם המגזר הפיננסי החל בהטמעת מודלים גנרטיביים בתחומים כגון: שירות לקוחות, יעוץ פיננסי, מסחר אלגוריתמי, חיתום, דירוג אשראי, קביעת אסטרטגיות מחירים, איתור תרמיות אשראי, ניהול סיכונים וקבלת החלטות אוטומטית (AI-powered decision making).

יחד עם השימוש הגובר במודלי שפה החלו לצופ חששות וסכנות העלולים לנבוע כתוצאה משימוש זה ובהמשך - שיח ואף הצעות חקיקה במדינות רבות בנוגע לדרך המתאימה לאסדרת התחום. בייחוד, סביב השימוש הגובר במערכות תומכות החלטה ליעוץ השקעות, החל שיח אסדרה סביב סוגית ניגוד עניינים שעלולה להיווצר בשימוש במערכות אלו. כך, בחודש יולי 2023 פורסמה הצעת תיקון החקיקה של ה-SEC שעניינה הוספת חובות גילוי ונטרול ניגוד עניינים של פלטפורמות יעוץ ומסחר אלגוריתמיות.

מטרת המחקר היא לבחון האם החשש לניגוד עניינים בשימוש במודלים גנרטיביים לקבלת החלטות במגזר הפיננסי מצדיק הסדרה חדשה, לסקור תאוריות וגישות רגולטוריות שונות, ולבחון אפשרות להשתמש במודלים AI Alignment המאפשרים להטמיע ערכים וסטנדרטים במודלי שפה גדולים, בכדי לשמש מודל אסדרה חדשני.

חיים הוא סטודנט לתואר שני מחקרי באוני' תל אביב, עמית מרכז מיתר ועמית מחקר במכון מאיר שמגר למשפט דיגיטלי וחדשנות. חיים מחזיק בתואר ראשון במשפטים (בהצטיינות), מהאוניברסיטה העברית בירושלים במהלכו שימש כעוזר הוראה ומחקר בקורסים שונים וכן כיהן כעורך ראשי של כתב העת "משפטים". את התמחותו השלים חיים בבית המשפט העליון בלשכת השופט בדימוס מני מזוז. בנוסף, חיים ניהל מחלקת מחקר בתחום המשפטים והבינה המלאכותית בסטראטאפ ישראלי. במסגרת המחקר שלו מתמקד חיים בתחום הרגולציה של בינה מלאכותית וחוקר את האפשרות להשתמש במודלים מעולם ה-AI Alignment ככלי אפשרי להסדרת החששות העולים משימוש בכלי בינה מלאכותית.

Success in creating AI would be the biggest event in human history. Unfortunately, it might also be the last, unless we learn how to avoid the risks.

Stephen Hawking

תודות

תודתנו למייסדים, התורמים והמיטיבים של מרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים:

תורמים מייסדים

קרן משפחת צבי ועפרה מיתר
עו"ד צבי מיתר
קרן דה-לאון, על ידי עו"ד מאיר לינזן, נאמן
פרנסיס ומארי-פרנס מינקוף, שוויץ
קרן אי.די.בי למען הקהילה

מיטיבים

מר מיכאל בירון-צגלה
קרן פרסול
אגמון ושות' רוזנברג הכהן ושות'
גולדפרב גרוס זליגמן ושות'
הרצוג פוקס נאמן
מיתר עורכי דין
נשיץ ברנדס אמיר
פרל כהן צדק לצר ברץ עורכי דין
שמעונוב ושות'
משפחת קריצמן לזכרה של ד"ר טלי קריצמן-אמיר

הוועד המנהל

פרופ' ישי בלנק - דקאן הפקולטה ומונהל המרכז
ד"ר יופי תירוש - סגנית הדקאן ופרופ' יששכר רוזן צבי (מ"מ)
פרופ' אריאל פורת - נשיא אוניברסיטת תל-אביב
פרופ' מרק שטייף - רקטור אוניברסיטת תל-אביב
פרופ' איציק בנבגי - יו"ר הוועדה לתלמידי מחקר
גב' דפנה מיתר נחמד - מנכ"ל קרן משפחת צבי ועפרה מיתר
מר אביעד מיתר
עו"ד מאיר לינזן - השותף המנהל, משרד הרצוג, פוקס נאמן

הנהלה אקדמית

פרופ' ישי בלנק - דקאן הפקולטה ומונהל המרכז
ד"ר יופי תירוש - סגנית הדקאן ופרופ' יששכר רוזן צבי (מ"מ)
פרופ' איציק בנבגי - יו"ר הוועדה לתלמידי מחקר
פרופ' נילי כהן - נשיאת האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים לשעבר
פרופ' חנוך דגן - מייסד מרכז מיתר ודקאן לשעבר
פרופ' מנחם מאוטנר - דקאן לשעבר

מנהלת המרכז

גב' לבנת אשכנזי - רכזת מנהל בכירה
גב' איילת אבריאל - רכזת תארים מתקדמים

מרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים
הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן
אוניברסיטת תל אביב

טל' 03-6406571 | דוא"ל meitarlaw@tauex.tau.ac.il